

УДК 316.75+658.009.12

DOI 10.26697/9786177089000.2017.85

© Орлов М. М., 2017

Орлов Микола Михайлович

Національна академія Національної гвардії України

**ДЕТЕРМІНАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСТЬ УПРАВЛІНЦЯ»
СИСТЕМ ДЕРЖАВНОГО ТА ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ**

Автором проведено аналіз існуючого поняття «цінність» в соціологічній теорії, орієнтованій на цінність особистості, та запропоновано механізм запровадження поняття «цінність управління» систем державного та військового управління. Розглянуте поняття може бути застосоване для оцінювання сучасного управління поряд з такими поняттями як «компетенції управління» та «компетентність управління». Подано взаємний зв'язок між поняттями «цінність орієнтації управління», «компетенції управління», «компетентність управління» та «цінність управління», що є важливим для дослідження у сфері підготовки сучасного управління-менеджера систем державного та військового управління.

Ключові слова: цінність, цінність управління, компетенції управління, компетентність управління, система державного управління, система військового управління.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Керівництво Міністерства освіти та науки України, вищих навчальних закладів України та замовників на управлінців, які готуються у різних закладах, заклопотані рівнем компетентності майбутніх управлінців системи державного та військового управління. Про це свідчать певні положення Закону України про освіту [1]. Разом з тим, на думку автора статті, цінність управління зазначених систем управління ґрунтується на отриманих ним компетенції як складових його компетентності у зазначеній сфері діяльності.

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем). На протязі останнього часу науковці різного спрямування (філософи, соціологи, психологи, антропологи, культурологи) досліджують багатопланові аспекти детермінації людської діяльності. Особливу увагу зосереджують на понятті «людської цінності», а також вивченні умов і чинників їх формування, дійсний стан і тенденції еволюції у свідомості та поведінці різних груп людей [2].

У працях таких вчених, як О. Конта, К. Маркса, Г. Спенсера, Є. Дюркгейма, можна знайти термін «цінність» у початковому неотрефлексованому вигляді.

За висловом Л. Столовича, першим вживанням слова «цінність» можна вважати староіндійський трактат «Архашастра», де «арха» подається як цінність і благо [3, с. 88].

У праці У. Томаса і Ф. Знаненського «Польський крестянин в Європе и Америке» робиться перша в соціології дефініція поняття «цінність», під якою розуміється будь-який предмет, який наділений емпіричним змістом, доступним членам соціальної групи, а також певним значенням, внаслідок якого він є або може бути об'єктом дій [4, с. 84].

Разом з тим, питання поняття «цінність управління» систем державного та військового управління досліджені не у повній мірі, як потребує сучасний стан справ в Україні у сфері управління.

Ціль статті (постановка завдання). Провести дослідження у галузі, як певній ділянці науки [5, с. 219], детермінації поняття «цінність управління» систем державного та військового управління і показати механізм формування управління як цінного суб'єкта зазначених систем.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Управлінець (керівник, також менаджер) – найманий робітник, зайнятий професійною організаторською діяльністю в органах керування підприємства, фірми, установи, наділений суб'єктом власності визначеними повноваженнями. До числа керівників відносять лінійних і функціональних керівників організації та її структурних підрозділів [6; 8].

Управлінець – це той, хто займається виключно майбутнім. Радіус його впливу може відрізнятись залежно від статусу (умовно кажучи, 20 років чи 20 хвилин) – але у будь-якому разі це про майбутнє. Тому єдине, чим управлінець може і має займатись – це приймати рішення. У тому числі – якою буде організація через певний час [7]. Управлінець фактично ніколи не працює з реальністю. Він має справу з певними моделями, з яких повинен створити власну, і вже на її основі формувати рішення та брати відповідальність за їх наслідки. І ця відповідальність завжди більша, ніж 100%. Адже управлінець відповідає не тільки за те, чого він очікував, але й за те, чого він не міг навіть уявити. У управління-лідера завжди є зона неочікуваних наслідків, за які він теж має відповідати. Це важливо враховувати у разі організації управління взаємодії складних організаційних структур, які функціонують у складних умовах [8].

Цінність управління системи державного та військового управління формується на основі отриманої при навчанні суми

компетенцій, які є складовими компетентності управлінця. У підсумку можна стверджувати, що на практиці існує певний зв'язок складових цінності управлінця в системі державного та військового управління, яка залежить від цінності орієнтації управлінця (рис. 1).

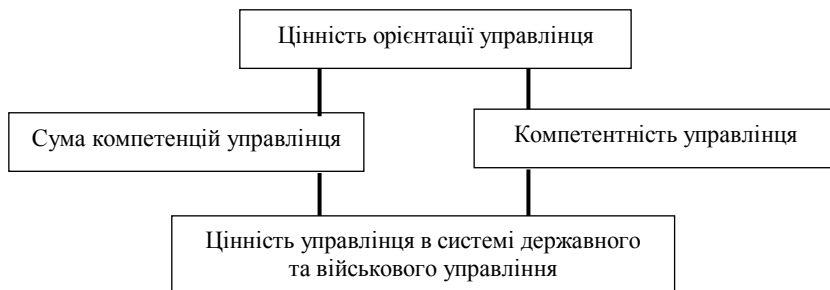

Рис. 1. Складові цінності управлінця в системі державного та військового управління

В історії соціологічної думки «ціннісні орієнтації», які можна віднести і до «цінності управлінця», розумілися як соціальні установки, як ціль (мета), прагнення, бажання.

Цінність управлінця визначається його орієнтацією у сфері управління. Цінність орієнтації управлінця можемо розуміти як соціальну установку або як певну мету чи прагнення подолати певний рубіж. Цінність орієнтації управлінця може мати такі ознаки:

1. Зазначена цінність має індивідуальний характер з причини індивідуальних можливостей сприйняття суб'єктом навколишнього світу. В силу психологічних особливостей людини (управлінця) одні і ті ж цінності можуть сприйматися по-різному. Вони формуються і перевіряються на етапі набуття людиною (управлінцем) певних компетенцій.

2. Носить ситуативний характер. Як відомо з практики управлінської діяльності, людина (управлінець) в різних ситуаціях веде себе по-різному. Вибір поведінки залежить від рівня готовності управлінця виконувати певні завдання (від рівня отриманих компетенцій). Той управлінець більш цінний в організації, який діє в межах своїх компетенцій незалежно від складності ситуації.

3. Має ознаку вибірковості до тих чи інших цінностей, чим і підтверджується цінність управлінця. Якщо управлінець здатний виділити із усіх цінностей, які повинні бути притаманні йому, головні, той управлінець більш цінний в системі державного та військового управління.

Безперечно, цінність управлінця формується в процесі його навчання та практичної роботи і набуття при цьому певних компетенцій. Як зазначено у праці [9], компетенція (від лат. *competetia* – досягти, відповідати, прагнути): 1) коло повноважень якогось органу чи посадової особи; 2) проблема, про яку в кого-небудь багато інформації, що дає змогу фахово її розв'язати.

Вимоги до професійної компетенції управлінця (керівника, менеджера) можна умовно розділити на дві групи. Першу складають знання та вміння (мистецтво) виконувати професійну роботу в такій спеціальності як управління (менеджмент). Друга група вимог до професійної компетенції керівників (менеджерів) пов'язана зі здатністю працювати з людьми та управляти собою.

Як вище було зазначено, сума отриманих компетенцій управлінцем формує його компетентність як найманого робітника, який зайнятий професійною організаторською діяльністю в органах управління установи (підприємства, фірми), наділений суб'єктом власності визначеними повноваженнями.

У праці [9] компетентність (від лат. *competens* – належний, відповідний): авторитетний, обізнаний, володіє компетенцією. Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етнічних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність, і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Слід зазначити, що компетентний управлінець не завжди може бути лідером, що дуже важливо при подальшому дослідженні поняття «цінність управлінця» систем державного та військового управління

Отже, поняття «цінність управлінця» систем державного та військового управління – складна категорія, яка пов'язана з компетенцією та компетентністю управлінця. Проведене дослідження може допомогти керівникам визнавати цінність працівника (управлінців) для організації, надавати йому творчу свободу; застосовувати програми збагачення праці та ротацию кадрів.

Висновки, перспективи. Пошуки нових сучасних форм мотивації і стимулювання праці управлінців систем державного та військового управління, поряд із матеріальними методами, змушують науковців та практиків аналізувати існуючі підходи до мотивації праці управлінців через удосконалення їх підготовки і, тим самим, підвищення цінності як фахівців у сфері управління.

Напрямом подальшого дослідження може бути: електоральна культура управлінця систем державного та військового управління.

Література

1. Закон України Про вищу освіту : прийнятий 1 лип. 2014 року № 1556-VII // Голос України. – 2014. – № 148. – 6 серп. – С. 4-67.
2. Гендин А. М. Ценности и ценностные ориентиры в системе факторов детерминации деятельности [Электронный ресурс] / А. М. Гендин. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/tsennosti-i-tsennostnye-orientatsii-v-sisteme-faktorov-determinatsii-deyatelenosti>.
3. Столович Л. Н. Об общечеловеческих ценностях / Л. Н. Столович // Вопросы философии. – 2004. – № 7. – С. 87-97.
4. Шахретдинова М. Э. Детерминация понятий «ценность» и «ценностные ориентиры» в социологической теории: современная интерпретация / М. Э. Шахретдинова // Социальный альманах. Трансформация современного общества: вызовы и перспективы. – 2016. – Вып. 9. – С. 84-85.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. Т. В. Бусель. – К. : Ірпінь, ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.
6. Никулишин О. Управлінець – це професія [Електронний ресурс] – О. Никулишин. – Режим доступа : <http://fp.com.ua/articles/upravlinets-tse-profesiya/>.
7. Геращенко В. Чим насправді керує управлінець? [Електронний ресурс] / В. Геращенко. – Режим доступа : <http://kmba.ua/news/chim-naspravdi-keruye-upravlinec>.
8. Орлов М. М. Формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку (теоретико-методологічні засади): монографія / М. М. Орлов. – Х. : ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. – 344 с.
9. Скопенко О. І. Сучасний словник іншомовних слів / О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.

Николай Орлов. Детерминация понятия «ценность управленца» систем государственного и военного управления.

Автором проведен анализ существующего понятия «ценность» в социологической теории ориентации на ценность личности и предложен механизм понятия «ценность управленца» систем государственного и военного управления. Рассмотренное понятие может быть применено для оценивания современного управленца вместе с такими понятиями как «компетенция управленца» и «компетентность управленца». Подано взаимную связь между понятием «ценность ориентации управленца», «компетенция управленца», «компетентность управленца» и «ценность управленца», что является важным для исследования в сфере подготовки современного управленца-менеджера системы

государственного и военного управления.

Ключевые слова: *ценность, ценность управленца, компетенции управленца, компетентность управленца, система государственного управления, система военного управления.*

Nikolay Orlov. Determination of concept «value of manager» is the system of state and military administration.

An author is conduct the analysis of existent concept «value» in the sociological theory of orientation on the value of personality and the mechanism of concept «Value of manager» is offered systems of state and military administration. The considered concept can be applied for the evaluation of modern manager together з by such concepts as a «competense of manager» and «competence of manager». It is given by mutual connection between a concept «value of orientation of manager», «competense of manager», «competence of manager» and «value of manager», that is important for research in the field of preparation of modern manager of the system of state and military administration.

Keywords: *value, value of manager, competence of manager, system of state administration, system of military management.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 11.10.2017

Інформація про автора:

Орлов Микола Михайлович – доктор наук з державного управління, доцент, Національна академія Національної гвардії України.